

HSS-14

แนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

Guidelines for the Effectiveness Development in Duties Performance of Sub-district
Headman and Village Headman in Si chomphu District, Khon Kaen Province

ชัชพิสิฐ พรหมทองดี¹ พจ ตู่พจ² ลักขณา อินทร์บึง³ และรุ่งนภา กิตติลาภ⁴

Chatpisit Promtongdee¹ Poj Tupoj² Luckkhana Inbueng³ and Rungnapha Kittilap⁴

¹นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{2,3}อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

⁴อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล: chatpmorrow@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 90 คน ส่วนกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแบบถดถอย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.596) และปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.715) 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีผลมาจากสภาพทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีนัยสำคัญเรียงตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด $\beta = .317$ รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดทำทะเบียนราษฎร $\beta = .264$ ปัจจัยด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา $\beta = .218$ ปัจจัยด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย $\beta = .185$ และลำดับสุดท้ายคือปัจจัยด้านอำนาจหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง $\beta = .154$ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) แนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใน 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย (2) ด้านการจัดทำทะเบียนราษฎร (3) ด้านสาธารณประโยชน์ (4) ด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา (5) ด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อ (6) ด้านอำนาจหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : การพัฒนา ประสิทธิภาพ การปฏิบัติหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the general situation and problems in duties performance of sub-district headman and village headman in Si chomphu district, Khon Kaen province, 2) to analyze the factors influencing the effectiveness in duties performance of sub-district headman and village headman in Si chomphu district, Khon Kaen province and 3) to present guidelines for the effectiveness development in duties performance of sub-district headman and village headman in Si chomphu district, Khon Kaen province. The sample group who answered the questionnaire consisted of 90 sub-district headman and village headman and 15 of involved people. The statistics used in data analysis comprised mean, percentage, standard deviation and regression multiple analysis. The qualitative data were analyzed using descriptive analysis.

The research results were found that: 1) General situation in duties performance of sub-district headman and village headman in Si chomphu district, Khon Kaen province, in overall, was rated at a high level ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.596) and problems in duties performance of sub-district headman and village headman in Si chomphu district, Khon Kaen province, in overall, were rated at a low level ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.715). 2) Factors influencing the effectiveness in duties performance of sub-district headman and village headman caused from general situation significantly by arranging as follows: the factors on disaster prevention and communicable diseases prevention most influenced $\beta = .317$, followed by the factor on civil registration operation $\beta = .264$, the factors on criminal related responsibility $\beta = .218$, the factors on government and peace maintenance $\beta = .185$, and factors on other relevant authorities $\beta = .154$, with a statistically significant level of .01 respectively. 3) Guidelines for duties performance of sub-district headman and village headman in Si chomphu district, Khon Kaen province consisted of the development of efficiency in duties performance of sub-district headman and village headman in all 6 aspects, namely (1) government and peace maintenance, (2) civil registration operation, (3) public interest (4) criminal related responsibility, (5) disaster prevention and communicable diseases prevention, (6) other relevant authorities.

Keywords: Development, Effectiveness, Duties Performance, Sub – district Headman, Village headman

บทนำ

สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนาน อีกทั้งมีความใกล้ชิดกับประชาชน และยังเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 โดยกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ช่วยเหลืออนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นหัวหน้าราษฎรในตำบล หมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่อำนวยความสะดวกเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎร สร้างความสมานฉันท์และความ

สามัคคีให้เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน และการประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในการติดต่อหรือรับบริการจากหน่วยงานของรัฐ รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในตำบลหมู่บ้าน แจ้งต่อหน่วยงานของรัฐ รวมทั้ง ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานของทางราชการทุกกระทรวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน และหน้าที่อื่นๆ อีกมากมาย เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยทำให้ภารกิจบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องปรับเปลี่ยนให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2552 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 12) ซึ่งได้มีการให้เหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย และแนวนโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาคมีบทบาท อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษา ความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องที่ และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทน ของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นสถาบันที่ถือได้ว่าเป็นฟันเฟืองที่สำคัญของกระทรวงมหาดไทยเป็นด่านหน้าในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้บรรลุตามภารกิจของกระทรวงมหาดไทย

การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2559 เพื่อเป็นมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้เกิดประสิทธิภาพตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีวาระการดำรงตำแหน่งเป็นเวลานานจนอายุถึง 60 ปี และเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทราบถึงระดับศักยภาพและข้อเด่นข้อด้อยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่จะนำไปส่งเสริมและพัฒนา รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะต้องมีการประเมินอย่างน้อยทุก 5 ปี หากไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่ง

ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะทำความเข้าใจการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research : MMR) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ตามลำดับและขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำนวน 115 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เท่ากับ 90 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973, p. 127 อ้างถึงใน อรุณ จิรวัดน์กุล, 2557, หน้า 26) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งใช้ในการสอบถามกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับ ระดับความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2559 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และลักษณะปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) สร้างเครื่องมือโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ IOC (Item-Objective Congruence index) โดยผู้เชี่ยวชาญ และทำการทดลองใช้ (Try-out) ก่อนนำไปเก็บข้อมูลในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปที่ได้จากแบบสอบถาม ที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ใช้จำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) สภาพการและปัญหาปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) สถิติพหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นบันได (Stepwise Regression Analysis)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง และกระจายตามความเหมาะสมของสถานการณ์ (ชาย โปธิสิตา, 2550) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่นโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น มีผลมาจากสภาพทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญเรียงตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อ $\beta = .317$ ปัจจัยด้านการจัดทำทะเบียนราษฎร $\beta = .264$ ปัจจัยด้านความรับผิดชอบเกี่ยวเนื่องกับความอาญา $\beta = .218$ ปัจจัยด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย $\beta = .185$ ปัจจัยด้านอำนาจหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง $\beta = .154$ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใน 6 ด้าน ได้แก่ **ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย** ควรมีการฝึกอบรมหลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล หมู่บ้านให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน **ด้านการจัดทำทะเบียนราษฎร** ควรมีการฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนผู้รับแจ้ง สนับสนุนใบรับแจ้งประเภทต่างๆในเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน **ด้านสาธารณสุขประโยชน์** ควรมีการอบรมความรู้ด้านการดูแลรักษาที่สาธารณสุขประโยชน์ อบรมให้ความรู้ด้านการดูแลรักษาป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ และสนับสนุนงบประมาณในการดูแลรักษา ทำนุบำรุงสิ่งสาธารณสุขประโยชน์ในหมู่บ้าน **ด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา** ควรมีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และฝึกอบรมทักษะการสืบสวน จับกุม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน **ด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อ** ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการป้องกันโรคติดต่อ และจัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน **ด้านอำนาจหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง** ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอื่น และเพิ่มค่าตอบแทนที่นอกเหนือจากค่าตอบแทนในตำแหน่งให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

อภิปรายผล

1. สภาพทั่วไปการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่นพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.596$) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรนภัท วีระกุล (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชียงขวัญจังหวัดร้อยเอ็ดผลการวิจัยพบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช โพธิ์सान (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามผลการวิจัย พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอกันทรวิชัยจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$)

ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.10, S.D. = 0.715$) สอดคล้องกับงานวิจัยของพระนิทัศน์ วงศ์วังเพิ่ม, ไพรัช พื้นชมภู, พระครูสุตวรธรรมกิจ, ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล, และชยพัทธ์ ยางศรี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดขอนแก่นผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น มี ผล มาจากสภาพทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญเรียงตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อ $\beta = .317$ ปัจจัยด้านการจัดทำทะเบียนราษฎร $\beta = .264$ ปัจจัยด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา $\beta = .218$ ปัจจัยด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย $\beta = .185$ ปัจจัยด้านอำนาจหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง $\beta = .154$ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพงษ์ รุ่งวารินทร์(2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาท

ด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน:กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ ส่งผลต่อบทบาทการปฏิบัติงานในด้านป้องกันภัย ป้องกันโรคด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการป้องกันอาชญากรรม และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านคือ ลดจำนวนของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสรวัตรกำนันลงและเพิ่มขวัญกำลังใจให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมากขึ้น และในระยะยาวควรกำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนสถานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้เป็นราชการส่วนภูมิภาคต่อไป

3. แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใน 6 ด้าน ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ควรมีการฝึกอบรมหลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ในการปฏิบัติหน้าที่ปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล หมู่บ้าน และเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน และควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล หมู่บ้านให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่นอีกทั้งควรจัดให้มีการศึกษาดูงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ด้านการจัดทำทะเบียนราษฎร ควรมีการฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนผู้รับแจ้ง สนับสนุนใบรับแจ้งประเภทต่างๆ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่และควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดทำทะเบียนราษฎรให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน

ด้านสาธารณสุขประโยชน์ ควรมีการอบรมให้ความรู้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ในด้านการดูแลรักษาปกป้องคุ้มครองที่สาธารณสุขประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในการช่วยเหลือนายอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดูแลรักษาที่สาธารณสุขประโยชน์ และควรอบรมให้ความรู้ด้านการดูแลรักษาพื้นที่ป่าไม้และป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อให้การช่วยเจ้าพนักงานในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และป่าสงวนแห่งชาติ ป้องกันการลักลอบตัดไม้ และการคุ้มครองสัตว์ป่ามีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการดูแลรักษาสิ่งสาธารณสุขประโยชน์และสถานที่สำคัญของหมู่บ้านให้มีสภาพที่พร้อมใช้งาน เพื่อให้ราษฎรในหมู่บ้านใช้เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมและจัดงานประเพณีต่างๆ

ด้านความรับผิดชอบเกี่ยวเนื่องกับความอาญา ควรมีฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และฝึกอบรมทักษะการสืบสวน จับกุม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

ด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อ ควรมีการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ให้มีความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่ช่วยเหลือและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 และฝึกอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อทำหน้าที่เฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อหรือโรคระบาด ในระดับหมู่บ้าน ร่วมกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2563และควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน

ด้านอำนาจหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ทำหน้าที่สนับสนุนภารกิจของหน่วยงานต่างๆทุกกระทรวง ทบวง กรม ในการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับตำบลและหมู่บ้านจึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอื่น แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น และควรเพิ่มค่าตอบแทนที่นอกเหนือจากค่าตอบแทนในตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กรมการปกครอง และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านทะเบียนราษฎร ด้านสาธารณสุข ประโยชน์ ด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อ ด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา ด้านการป้องกันภัยและการป้องกันโรคติดต่อ และด้านอำนาจหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

1.2 กรมการปกครอง และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ในทุกๆด้าน

1.3 กรมการปกครอง และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติงาน และควรพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ให้ทันสมัยมากขึ้น

2.2 ให้มีการพัฒนาสารสนเทศที่นำมาช่วยในการบริหารจัดการงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาความต้องการในการพัฒนาประสิทธิภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เหมาะสมกับบริบทด้านพื้นที่และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ศึกษาและพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านการปกครองของกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2547). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง

ปัจจุบัน) .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองอาสารักษาดินแดน

กรมการปกครอง. (2560). คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน

นงนุช โพธิ์सान (2560). การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- พรนภัทร วิระทูล. (2559). การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.สาขารัฐประศาสนศาสตร์). วิทยาลัยนครราชสีมา.
- พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2563). ศักยภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน. สาขาวิชารัฐศาสตร์. คณะนิติรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ศุภิสรา ธารประเสริฐ. (2563). ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์). สกลนคร:มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.